

Afrika'nın Yeni Ortaklıklarında Basının Yeri ve Rolü

Sidy GAYE- Afrika Basın Ajansı (APA) Genel Müdürü

Çev. Sibel KARA

- APA, 2006 yılının Şubat ayında Senegal'in başkenti Dakar'da kurulmuş olan tamamen özel, kıta menşeli, çok taraflı bir basın ajansıdır.
- Kurucularının ve çalışanlarının tümü, aktif olan ve iş dünyasında da yer alan gazetecilerden oluşmaktadır. www.apanews.net web adresi aracılığıyla dünyaya açılan kapısı, aslında 7 gün 24 saat tam zamanlı destek sağlayan 70 haberciden oluşan 177 özerk sitedir.
- APA'nın Afrika kıtasındaki 53 ülkenin 50'sinde ve diğer üç kıtanın (Avrupa, Amerika, Asya) yaklaşık on ülkesinin başkentinde temsilcileri bulunmaktadır ki, söz konusu yerlerde Afrika diasporalarının önde gelenleri yaşamaktadır.
- APA ürünleri (haberler, fotoğraflar ve videolar), 53 Afrika ülkesinin 41'inde medyaya ilişkin tüm desteği almaktadır. İnternet sitesi, günde ortalama 15.000 ila 50.000 arasında kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Ağın 140.000 sitesi, ona en aktif arama motorlarının yanı sıra ziyaretçiler de göndermektedir.
- Afrikalı gazetecilerin eseri olan APA, Afrika'ya ve Afrika'nın iç kalkınmasına yönelik olup, kıtanın dünya ile ilişkilerine de değinmektedir.

Peki, neden özellikle APA'yı ele alıyor da genel olarak Afrika basınından söz etmiyorum? Daha doğrusu Afrika'daki yeni ortaklarda basının konumundan ve rolünden? Konu, yalnızca yönettiğim ajansın yakınlığı ile sınırlı değildir.

Bu konu, en azından son yıllarda izleyebildiğim kadarıyla, bu pencereden ya da gözlemevinden bakıldığında, Afrika-Türkiye ilişkilerinin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi için yapılmakta olan çabalarla açıklanabilir.

İki yıldır PARTENAIRES AFRICAİNS (<http://www.apanews.net/partenariat>) adlı internet sitesinde Afrika'ya veya büyük coğrafi bölgelere yönelik çeşitli öncelikleri sınıflandırmaktayız.

Tam bir sayfada bağımsız olarak örneğin Türkiye'nin Afrika'daki faaliyetlerine tahsis edilmiştir. Aynı şekilde diğer yirmi kadar ülkeye de tahsis edilmekte ve bir arama motoru da daha ayrıntılı olarak bu sayfaya yönlendirmektedir.

Şayet gerçekleştirilen ilk temaslardan bu yana aynı konular çok kez ele alındıysa, kaçınılmaz tekrarlardan ötürü hoşgörünüzü talep ediyorum. Ancak izninizle Türkiye'nin yakınlığını nasıl algıladığımızı izah etmek istiyorum.

Daha önce tanımlanmış olan araçlarla ve ağıımız tarafından son iki yıldır toplanan maddi kaynaklarla, Mauritius Adası, Burkina Faso, Nijerya, Mısır, Senegal, Moritanya, Benin, Cibuti, Kamerun, Afrika Birliği'nin merkezinin bulunduğu Etiyopya ile Tunus gibi ülkelerin arasına, kıtamıza gönüllü olarak ve en azından iki temel özellikle (kendi kozlarıyla gelen ve girişim özgünlüğü ile dikkat çeken) Türkiye de katılmıştır.

Bakış Açısı

- Türkiye, her şeyden önce Kuzey Afrika'da oldukça iyi tanınan ve özellikle son dört beş yıldır keşfettiği ağırlıklı olarak Güney Afrika ülkeleriyle sorunları bulunmayan yeni bir ülke.
- Türkiye, coğrafi açıdan Avrupa'nın ortasında yer alan, doğu ile batının birleştiği ve büyük medeniyetlerin bir araya geldiği bir ülke.
- Türkiye, ön plana çıkan güçlerin birliğini oluşturmayı bilmiş, havacılıktan zanaata, gıdadan tekstile kadar paylaşabileceği deneyimleri bulunan ve eğitim, sağlık, balıkçılık, hayvancılık ile kültür gibi alanlarda kesin olarak deneyimlere sahip olan bir ülkedir.

Başvuru Yaklaşımı

Türkiye'nin başvurusunu özellikle üç açıdan kesinlikle çok özgün ve dikkat çekici bulduğumuzu ifade etmek istiyoruz.

- Hammaddeleri satmak amacıyla, destek için ortaklığa teşvik eden sözleşmeler önermek ve ikna etmek amacıyla Afrikalıların karşısına çıkan iş ortağı oldukça nadir görülmektedir.
- Tüm yeni iş ortakları, elbette Afrika'ya inanmaktadırlar, ancak bunlar 2006 yılından bu yana ülkemize gelen çeşitli Türk heyetlerinin inancına ulaşabiliyorlar mı? Sıranın Afrika'da olduğuna ve önümüzdeki yıllarda bu kıtanın sırasıyla Avrupa, Amerika ve şu anda Asya'nın olduğu gibi dünya ekonomisinin kalbi olacağına inanıyorlar mı?
- Kim, Türkiye kadar iş alanı ediniyor? Dört yıldan az bir sürede şu an yaptığınız boyutta ve tüm Afrika ülkeleriyle en az 20 toplantı gerçekleştirildi. Türkiye, sayısı artan fuarlar ve sergiler aracılığıyla büyük bir irade ve azimle Sahra'nın güneyine doğru açılmaktadır.
- Afrika Birliği'nde gözlemci olan ve BAD Grubu'nun bölge dışından 25. üyesi olan Türkiye, Afrika'nın çeşitli bölgelerinde onlarca işbirliği ofisi kurma arzusundadır (TCA'da).

TASAM Afrika Enstitüsü'nün bünyesindeki tüm kavramsal çalışmalar da bunlara ek olarak gösterilebilir. Bir uçtan diğer uca Türkiye'nin çabaları, göze çarpmaktadır. İş ortaklığı oluşturmak istedikleri Afrika Ekonomisi'nin teşvikçilerinin ve operatörlerinin gözünde değerleri nedir? Ya da ilk pazarları olan tüketicilerin gözündeki değerleri?

Yanıt kesinlikle farklıdır. Ancak tüm iyi niyetimle, bana yanılma hakkı verilirse, belirtmeliyim ki geldiğim Dakar şehrinden, eğer söz konusu girişimler meyvesini verdiği takdirde, ancak siyasilere kısıtlı çevresinden algılanabilirler.

Örneğin geçtiğimiz yıl 12–15 Kasım tarihleri arasında Dakar'da gerçekleştirilen “Made in Turkey Fuarı” birkaç resmi kurumun dikkatini çekmiştir.

Söz konusu ifadeden ötürü özür dilerim, ancak patronların yönetimindeki örgütlerin ve diğer Senegalli ekonomi operatörlerinin gözünde alıcıların kayda değer, önemli bir olay olmadı. Düzenlenen geniş ve maliyetli reklam

kampanyasının yanı sıra Senegal Hükümeti'nin temsilcilerinin fiili olarak orada bulunmalarına karşın söz konusu kişilerle birlikte başka tanıklar da yer almışlardır (www.walf.sn/economique/suite.php?rub=3&id_art=59876).

Eğer bu yargı, ciddi olarak algılanıyor ve acele olmadan yapılan bir değerlendirme göreceli olarak görülüyor ise iki tarafın sosyal sınıfları yanında her türlü iş ortaklığını yazıya dökme gerekliliği problemini de gözler önüne sermektedir.

Kimileri gazeteci olduğum için düşünebilir, ancak günümüz dünyasında anlamlı ve uzun süreli bir iş ortaklığı için iki tarafın da çeşitli basın ve iletişim kuruluşlarının her türlü stratejinin başında, esnasında ve sonunda bulunmaları gerekmektedir.

Bu da basının, söz konusu yeni iş ortaklıklarındaki yeri konusunu ön plana çıkartmaktadır.

Basının buradaki konumu oldukça önemlidir. Hükümetler, örgütler ve Sivil Toplum Kuruluşları'nın yanı sıra medya kuruluşları da iş ortaklıklarını destekleyen öncelikli sektörler arasında bulunmalıdır.

Bir karşılaşma ortamı ve sürekli keşif ortamı sağlayan medya kuruluşları, toplumlar arasında hiçbir anlamlı bağlantının sağlanamayacağı kaçınılmaz gözlem merkezleri ve menzilleri oluşturmaktadır ki, bunlar olmadan toplumlar arasında sağlıklı bağlantıların kurulması mümkün değildir.

Kendi imkânları ve hayal gücüyle, son yıllarda, Afrika basını kendi dar sınırları içinde oldukça çeşitlenmiş ve güçlenmiştir. 2000 yılından bu yana girişimleriyle, süregelen projeleriyle ve kıtalararası olduğu kadar bölgesel olarak da daha azimli olmaktadır.

APA; kıtalararası ölçekte, iletişim ve destek kaynaklarının çeşitlenmesi konusunda en ileri deneyimlerden birisidir.

APA, kıtadaki içsel bir iş ortaklığının bir ürünüdür. Özellikle de Kuzey Afrika ile Sahra Afrika arasında. Bilhassa Afrika'ya ve Afrikalılara inanan

sizlerin yanında karşılıklı bir açılım düşüncesine sahip, profesyonel bir gazeteci grubudur.

Bir davete yanıt vermenin görgüsü ötesinde eğer arzu edersiniz, Afrika topraklarında kök salmış olan, ancak kıtamıza inananlara açık olan bu karşılıklı ortaklığa katılmak için Türkiye'ye büyük bir memnuniyetle geleceğimizi bilmenizi isterim.

Daha açıklayıcı olacaksa şayet APA, Afrika'nın yeni medyatik yüzünün tek deneyimi değildir. Afrika- Türk iş ortaklığının başlamasının, önce yerel veya uluslararası basında destek bulmasının, amaçlarına göre sürekli bir yankı bulabilmesi sizin elinizdedir.

Ancak bir kez oluşturulduğunda veya güçlendirildiğinde, söz konusu ortaklıklarda bu basının rolü yarın ne olacaktır?

Basının Harekete Geçiren Rolü

Tüm demokrasilerde olduğu gibi Türk basını kadar Afrika basını da asıl rolünün içerisinde kabul edildiğinde en iyi yolu oluşturmaktadır. İmtiyazlı bir gözlemevi olup, uyarılacak krizlerin ve düzeltilecek aksaklıkların, işletilecek amaç birliği noktalarını ya da potansiyellerin sadık yansıması olarak basın, her iki tarafın çıkarları üzerine inşa edilen ortaklıkların canlılığının kefilidir.

Basın, ne olduğu anlaşılacak, birleştirici rol oynayacak, tarafların çıkarlarını dengeleyecek elverişsiz bir ortaklığın geleceği olmadığına, günlük eylemini kaydettiği ve üstünlük sağladığı düzenleyici hâkimiyetlerden birisidir.

Sonuç olarak, her ortak için olduğu gibi Türkiye için de geçerli olan gelecekteki ya da bugün sürmekte olan ortaklıkların canlılığı, diğer tarafı azami olarak tanımakta, çıkarlarını göz önünde bulundurmakta yatmaktadır. Özetle tüm tarafların mutlak eşitliğinde yatmaktadır.

Bu basının alışılmış işidir ki, bildiğim kadarıyla bugüne kadar dinamiklerinin dışında yol almaktadır. Bu son konuda yanılmayı çok isterdim, ancak APA, bu kuralı doğrulayan istisna değil midir?